

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 36/2015-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. júna 2015 v pléne zloženom z predsedníčky Ivetty Macejkovej a zo sudcov Jany Baricovej, Petra Brňáka, Ľubomíra Dobríka, Ľudmily Gajdošíkovej, Sergeja Kohuta, Milana Ľalíka, Lajosa Mészárosa, Marianny Mochnáčovej, Ladislava Orosza a Rudolfa Tkáčika predbežne prerokoval návrh verejnej ochrankyne práv na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky o súlade ustanovenia čl. I § 10 ods. 3 písm. a) a ods. 8 písm. b) a f) zákona č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s ustanovením čl. 1 ods. 1 prvou vetou, čl. 1 ods. 2, čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 13 ods. 1 písm. a) a ods. 3 v spojení s čl. 39 ods. 2 a 3 a čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, s ustanovením čl. 1, čl. 3 ods. 1 a čl. 4 ods. 3 v spojení s čl. 30 ods. 2 a 3 Listiny základných práv a slobôd, s ustanovením čl. 1 písm. e) a čl. 2 Dohovoru Medzinárodnej organizácie práce o zrušení nútenej práce č. 105 z roku 1957 (oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 340/1998 Z. z.), s čl. 2 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 písm. e) Dohovoru Medzinárodnej organizácie práce o nútenej alebo povinnej práci č. 29 z roku 1930 (oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 506/1990 Zb.) a s čl. 13 ods. 1 Európskej sociálnej charty (revidované znenie – oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 273/2009 Z. z.) a s čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 209/1992 Zb.) a ustanovenia čl. I § 10 ods. 3 písm. b) zákona č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých

zákonov v znení neskorších predpisov s ustanovením čl. 18 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, s čl. 2 ods. 1 Dohovoru Medzinárodnej organizácie práce o nútenej alebo povinnej práci č. 29 z roku 1930, s čl. 4 ods. 2 a 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 209/1992 Zb.), s čl. 8 ods. 3 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach a Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach (vyhláška ministra zahraničných vecí č. 120/1976 Zb.) a s čl. 4 ods. 2 a 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a takto

r o z h o d o l :

Návrh verejnej ochrankyne práv **o d m i e t a** ako podaný zjavne neoprávnenou osobou.

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bol 15. januára 2014 doručený návrh verejnej ochrankyne práv (ďalej len „navrhovateľka“) na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) o súlade v záhlaví označených ustanovení zákona č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o hmotnej núdzi“ alebo „napadnuté ustanovenia zákona o hmotnej núdzi“) s ústavným poriadkom Slovenskej republiky. Navrhovateľka tento návrh doplnila podaním zo 6. marca 2014, v ktorom uviedla, že jeho iniciátorom bolo anonymné podanie „*občana – pustovníka*“, ktorý ju požiadal o obhajobu desiatok tisíc občanov pred novelou zákona o hmotnej núdzi; toto podanie považovala podľa § 21 ods. 3 zákona č. 564/2001 Z. z. o verejnom ochrancovi práv v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 564/2001 Z. z.“) za relevantný podnet na podanie návrhu podľa čl. 125 ods. 1 ústavy.

2. Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

3. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

4. Ústavný súd sa pri predbežnom prerokovaní vychádzajúc zo skutočnosti, že podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy má právomoc rozhodnúť o návrhu podanom verejným ochrancom práv, ktorý je vo vymedzenom rozsahu aktívne legitimovaný na podanie návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov [čl. 130 ods. 1 písm. f), čl. 151a ods. 2 ústavy a § 18 ods. 1 písm. f) v spojení s § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde], sústredil v prvom rade na posúdenie otázky, či je návrh navrhovateľky podaný na to oprávnenou osobou.

5. Ústavný súd totiž vo veci sp. zn. PL. ÚS 5/2014 uviedol, že „z predmetného návrhu nie je možné zistiť, či a aké základné práva alebo slobody môže ďalšie uplatňovanie napadnutých právnych noriem ohroziť, ale najmä z neho vôbec nevyplýva súvislosť s výkonom pôsobnosti verejného ochrancu práv“, a dodal, že „zákonná úprava postavenia verejného ochrancu práv vyplýva z ustanovenia § 1 zákona o verejnom ochrancovi práv, ktorý zdôrazňuje jej právne postavenie pri ochrane základných práv a slobôd, konkrétnych právnických a fyzických osôb“. V neposlednom rade ústavný súd v tejto veci judikoval, že verejný ochranca práv môže podať návrh podľa čl. 125 ústavy, „vždy však v súvislosti so svojou základnou ústavnou právomocou ochraňovať konkrétne, a nie abstraktné práva fyzických a právnických osôb... Ústavný súd trvá na... názore, že... verejný ochranca práv môže namietat neústavnosť len takého zákona, ktorý upravuje základné práva a slobody a ktorého aplikácia pripadá do úvahy vo veci, ktorú preskúmava v konaní o podnete právnickej alebo fyzickej osoby alebo z vlastnej iniciatívy bez podnetu, ale v súvislosti s konkrétnou svojou činnosťou v rámci ústavou zverenej právomoci... v prípade, že verejná

ochrankyňa práv nepreukáže svoj vzťah k riešeniu problému v konkrétnej veci, v ktorej podala návrh na vyslovenie nesúlady právnej normy podľa čl. 125 ods. 1 ústavy, ústavný súd ho odmietne podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako podaný zjavne neoprávnenou osobou.“. Tieto závery ústavný súd potvrdil aj ostatným uznesením č. k. PL. ÚS 40/2014-19 zo 17. decembra 2014.

6. Podľa tohto uznesenia kontrola ústavnosti právnych predpisov je najtypickejšou kompetenciou ústavných súdov, a to bez ohľadu na to, či ide o kontrolu konkrétnu alebo abstraktnú. Konkrétna kontrola ústavnosti je v našom priestore známa skôr v súvislosti s rozhodovacou činnosťou všeobecných súdov [čl. 144 ods. 2 ústavy („ktoré sa týka prerokováanej veci“) a § 18 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde], keď súd v súvislosti s rozhodovaním o konkrétnej veci môže prerušiť konanie a predložiť vec ústavnému súdu. Naproti tomu pri abstraktnej kontrole noriem je napadnutý právny predpis preskúmaný bez priamej súvislosti s konkrétnym prípadom aplikácie tohto predpisu. Zovšeobecnením uvedeného (aj) v bode 5 možno dospieť k názoru, že postavenie verejného ochrancu práv v Slovenskej republike je *de constitutione lata* viac podobné súdom ako iným subjektom, najmä politickej povahy (skupine poslancov, prezidentovi či vláde). Aj preto ústavodarca v čl. 151a ods. 2 ústavy podmienil oprávnenie verejného ochrancu práv podať návrh podľa čl. 125 ústavy spôsobom, „ak všeobecne záväzný právny predpis porušuje základné právo alebo slobodu priznanú fyzickej osobe alebo právnickej osobe“.

7. Podľa názoru ústavného súdu predmetný anonymný podnet *prima facie* tomu konkrétne nenasvedčuje už len z toho dôvodu, že nie je podaním konkrétnej osoby, ktorá by bola dotknutá na svojich základných právach (podáva to v mene „desiatok tisíc občanov“), do ktorých zasiahlo vykonávanie inkriminovaných príslušných ustanovení zákona o hmotnej núdzi.

8. Z uvedeného vyplýva záver, že ani v tomto prípade navrhovateľka nesplnila procesné podmienky na riadne iniciovanie konania o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1 ústavy tak, ako jej ich určuje ústava v zmysle doterajšej judikatúry (PL. ÚS 5/2014, PL. ÚS 40/2014). Ústavný súd preto zotrval na tomto názore a opätovne

neuznal verejnej ochrankyni práv pre aktívnu legitimáciu na začatie konania o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1 ústavy originárnu právomoc, ale iba odvodenú právomoc, ktorú však treba vždy viazať na rozsah jej pôsobnosti vymedzený v osobitnom zákone č. 564/2001 Z. z. podľa čl. 151a ods. 6 ústavy.

9. Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

10. Podľa § 32 ods. 1 zákona o ústavnom súde k tomuto rozhodnutiu pripájajú odlišné stanovisko sudkyňa Ľudmila Gajdošíková a sudcovia Lajos Mészáros a Ladislav Orosz.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. júna 2015